

Odsherred Kommune i helikopterperspektiv

- Økonomisk balance og udgiftsmæssige serviceniveauer
set udefra

Hvem lytter I til?

- Peter Holdt-Olesen
- Direktør og partner i Index100 (6 år)
- Tidligere forsknings- og analysechef i KREVI/KORA/VIVE (12 år)
- Praktisk erfaring med kommunal budgetlægning og økonomistyring fra Aarhus Kommune (6 år)

Indhold

- Den økonomiske balance i Odsherred Kommune
 - Index100-nøgletal lavet på data fra Danmarks Statistik
- Det udgiftsmæssige serviceniveau i Odsherred Kommune
 - ECO Nøgletal
 - Analyser og nøgletal fra forskellige ministerier
- En positiv og en negativ datahistorie om Odsherreds indholdsmæssige serviceniveau
 - Den positive: Løfteevne i grundskolen
 - Den negative: 15-24-årige uden uddannelse eller beskæftigelse

Den økonomiske balance i Odsherred Kommune

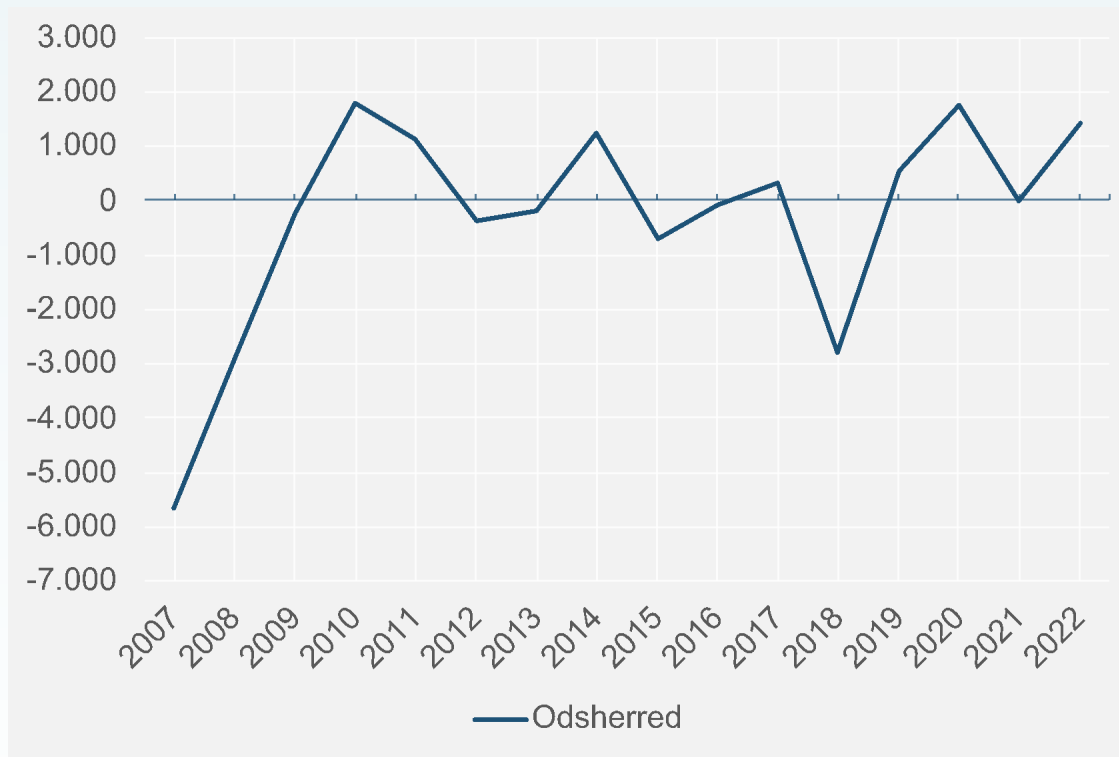
Den økonomiske balance

Index100s vurdering af den økonomiske balance i en kommune afhænger af tre forhold:

1. Forholdet mellem de løbende udgifter og indtægter
2. Den samlede nettogæld/nettoformue
3. Anlægsudgifternes omfang

1. Forholdet mellem de løbende udgifter og indtægter

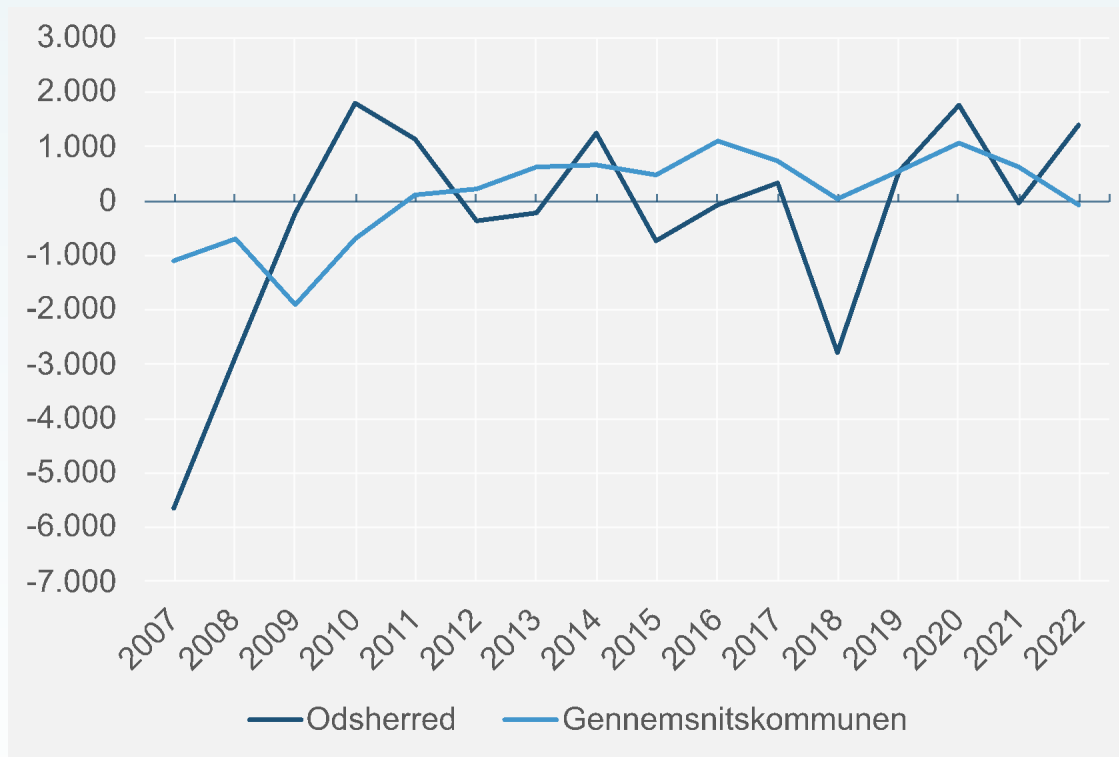
Skattefinansieret resultat i alt kr. pr. indbygger

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik

1. Forholdet mellem de løbende udgifter og indtægter

Skattefinansieret resultat i alt kr. pr. indbygger

Gennemsnit for regnskaberne i 2019-2022:

Skattefinansieret overskud på 929 kr. pr. indbygger mod 545 kr. i gennemsnitskommunen (nr. 31 ud af 94 kommuner)

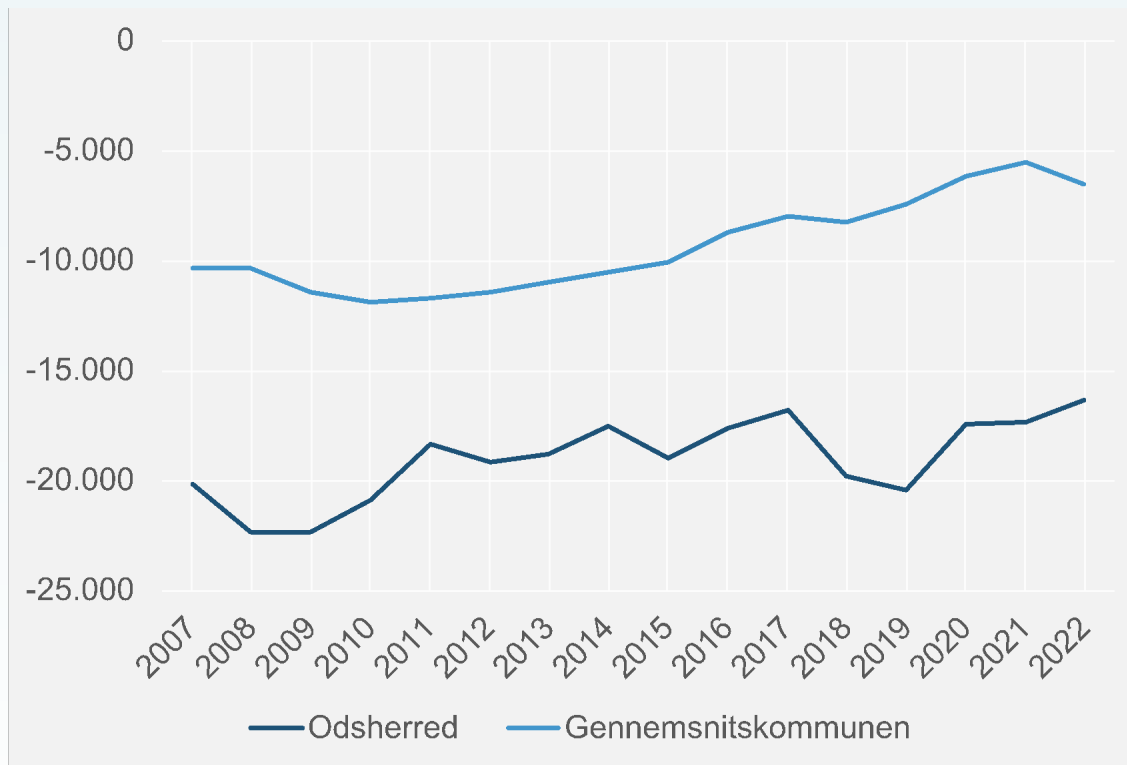
Isoleret vurdering: Fornuftig balance mellem udgifter og indtægter i de seneste regnskaber

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik
Tal for gennemsnitskommunen er ekskl. fire små ø-kommuner

Odsherred Kommune i helikopterperspektiv. 22.02.2024.

2. Den samlede nettogæld/nettoformue

Finansiell egenkapital pr. indbygger

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik
Tal for gennemsnitskommunen er ekskl. fire små ø-kommuner

Odsherred Kommune i helikopterperspektiv. 22.02.2024.

Finansiell egenkapital:

Kassebeholdning plus
tilgodehavender minus gæld

Status ultimo 2022:

Finansiell egenkapital på -16.396 kr. pr.
indbygger mod -6.531 kr. i
gennemsnitskommunen
(nr. 84 ud af 94 kommuner)

*Vurdering: En relativt stor nettogæld
"nødvendiggør" overskud på den
løbende drift med henblik på
gældsafdrag*

3. Anlægsudgifternes omfang

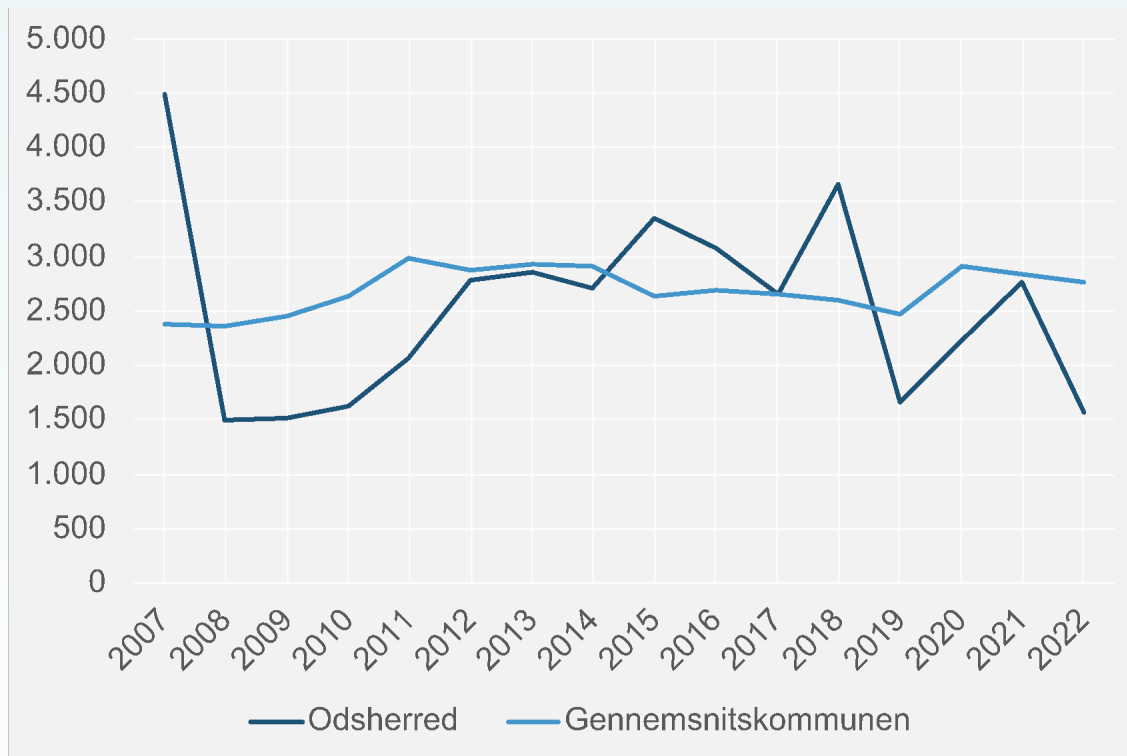
Skattefinansierede nettoanlægsudgifter pr. indbygger

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik

3. Anlægsudgifternes omfang

Skattefinansierede nettoanlægsudgifter pr. indbygger

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik
 Tal for gennemsnitskommunen er ekskl. fire små ø-kommuner

Odsherred Kommune i helikopterperspektiv. 22.02.2024.

Gennemsnit for regnskaberne i 2019-2022:

Nettoanlægsudgifter på 2.059 kr. pr. indbygger mod 2.744 kr. pr. indbygger i gennemsnitskommunen (nr. 74 ud af 94 kommuner)

Politisk målsætning 2022-2025:
 80 mio. kr. = ca. 2.400 kr. pr. indbygger

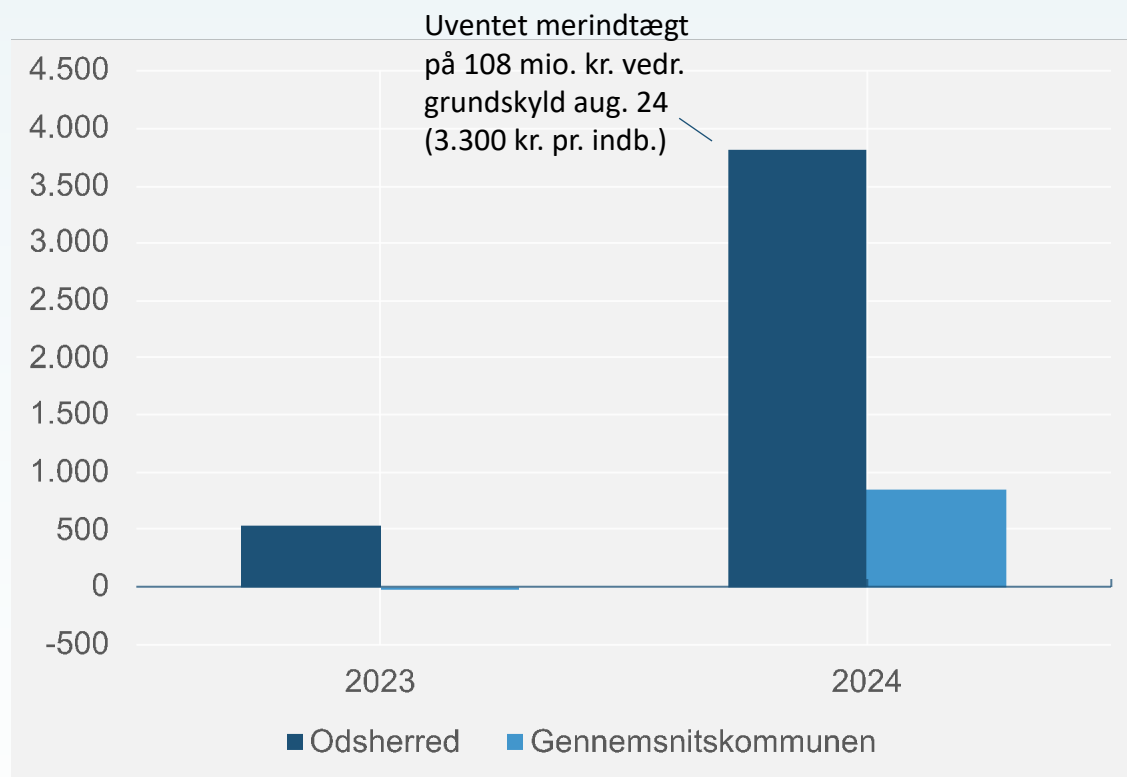
Vurdering: Den fornuftige balance mellem udgifter og indtægter skyldes blandt andet relativt lave anlægsudgifter. Det udfordrer den langsigtede økonomiske balance.

Samlet vurdering: En skrøbelig økonomisk balance

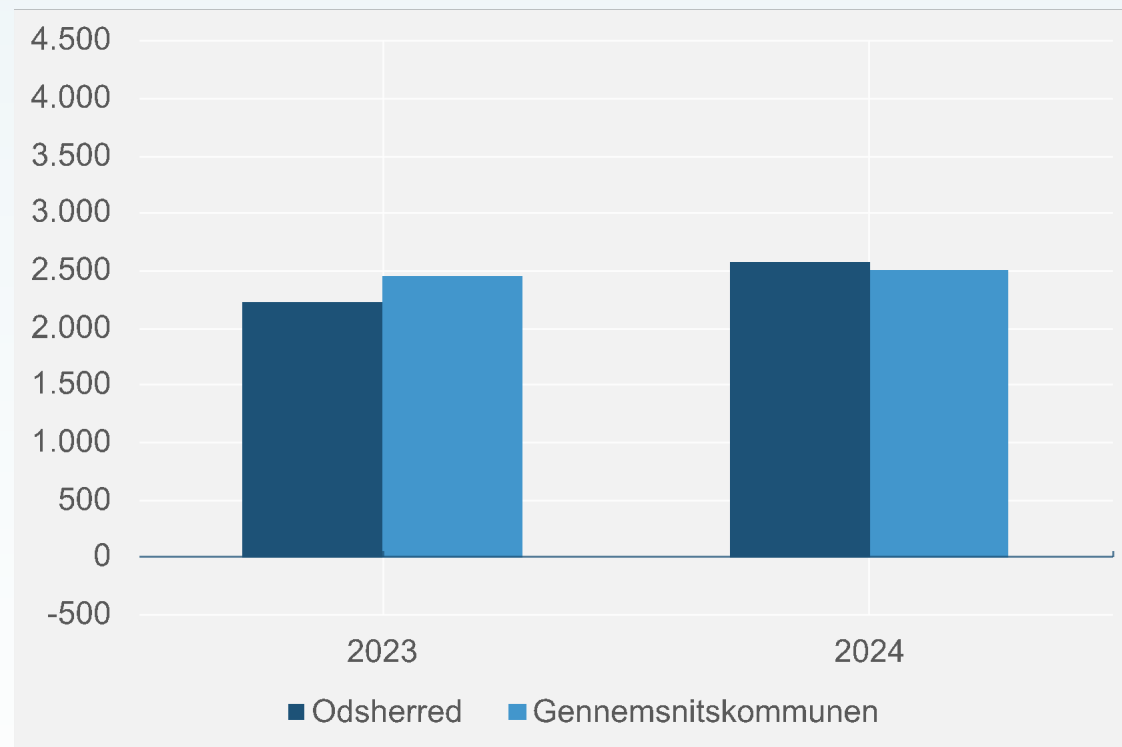
- Med gennemsnitlige anlægsudgifter ville Odsherred kun akkurat have haft økonomisk balance i perioden 2019-2022
 - På trods af en relativt stor nettogæld
- En langtidsholdbar realisering af den politiske målsætning om gældsnedbringelse kræver et bedre forhold mellem driftsudgifterne og de løbende indtægter end i perioden 2019-2022

Den økonomiske balance i budgetterne for 2023 og 2024

Skattefinansieret resultat – kr. pr. indbygger

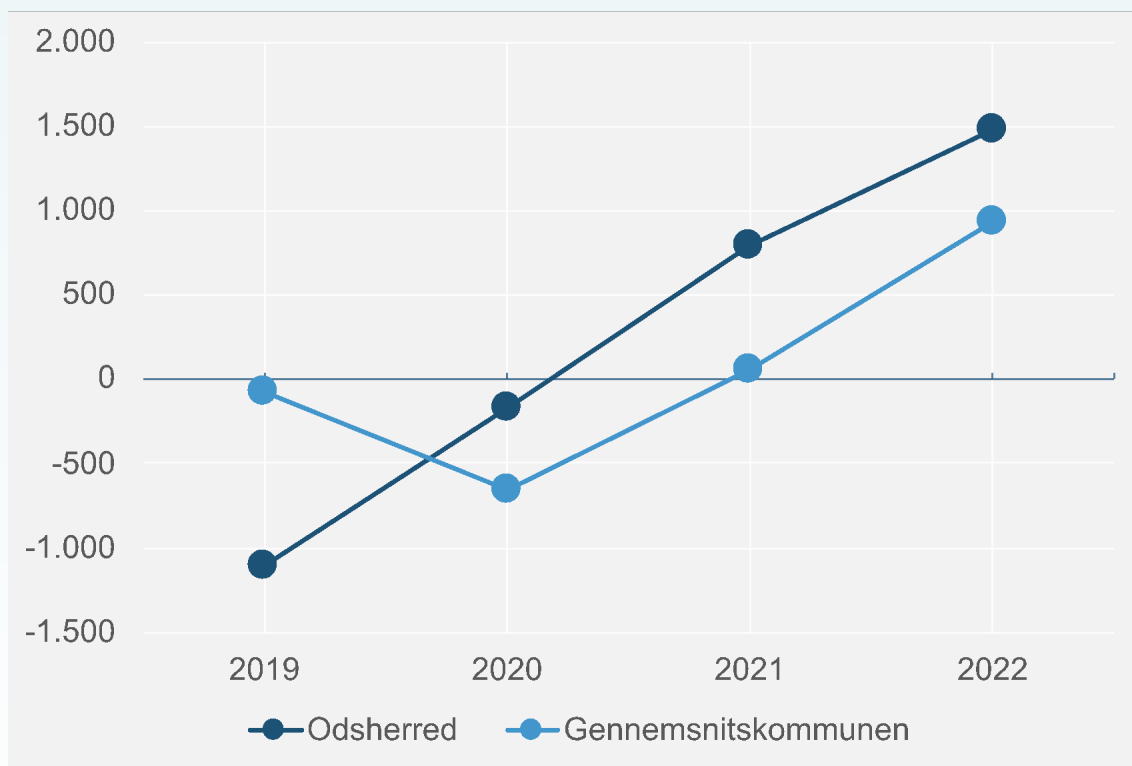
Skattefinansierede nettoanlægsudgifter – kr. pr. indbygger

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik
Tal for gennemsnitskommunen er ekskl. fire små ø-kommuner
Odsherred Kommune i helikopterperspektiv. 22.02.2024.

Opmærksomhedspunkt: Tendens til budgetoverskridelser på service

Budgetoverskridelser – kr. pr. indbygger

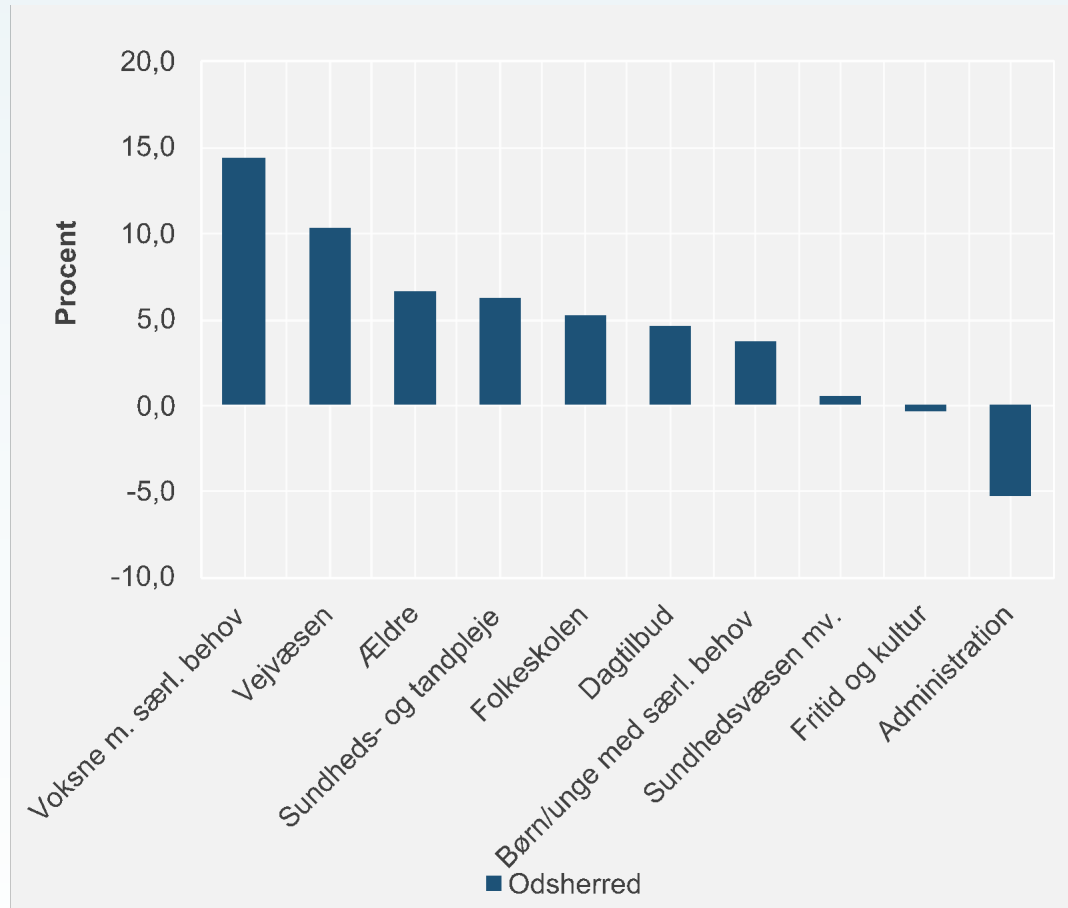

Budgetoverskridelse i regnskab 2022:
1.484 kr. pr. indbygger mod 941 kr. pr.
indbygger i gennemsnitskommunen
(nr. 20 ud af 94 kommuner)

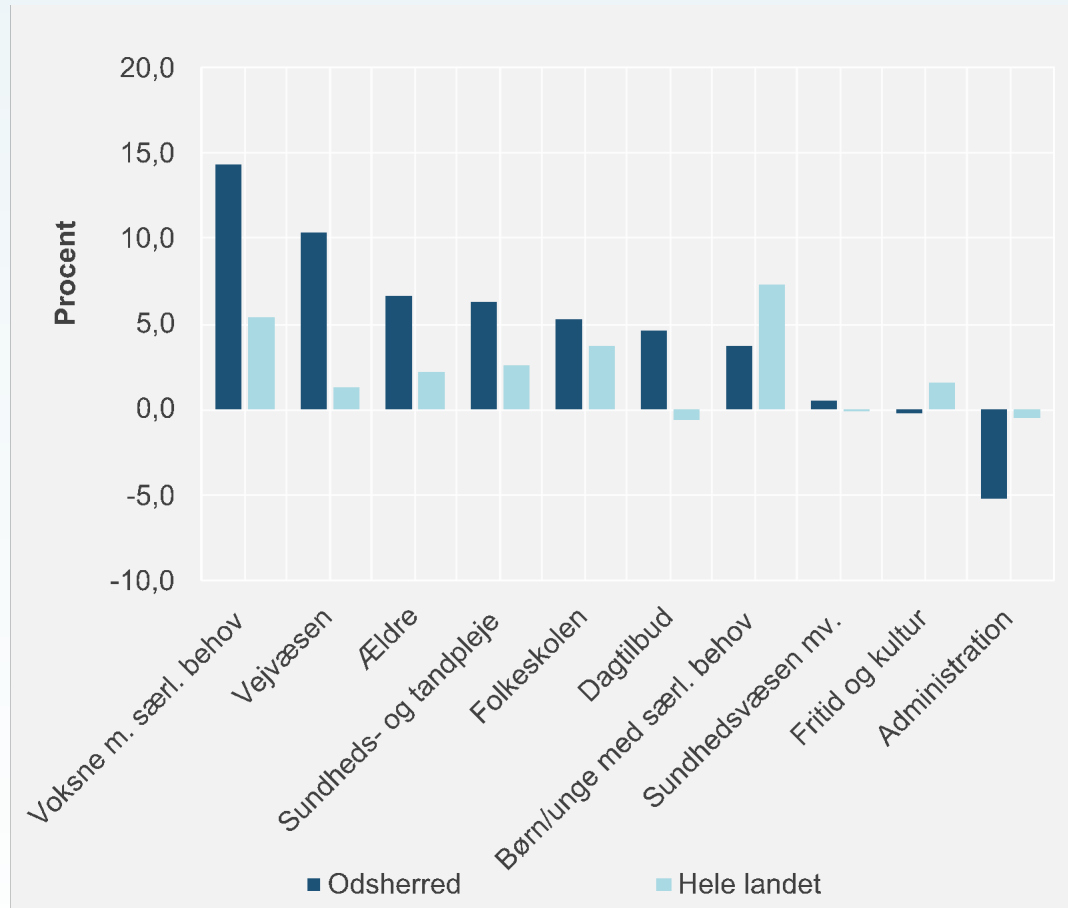
Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik
Tal for gennemsnitskommunen er ekskl. fire små ø-kommuner

Odsherred Kommune i helikopterperspektiv. 22.02.2024.

Budgetoverskridelse i 2022 på 10 serviceområder ifølge ECO Nøgletal

Budgetoverskridelse i 2022 på 10 serviceområder ifølge ECO Nøgletal

Det udgiftsmæssige serviceniveau i Odsherred Kommune

Indledende om udgiftsbenchmarking

Faldgruber ved udgiftsbenchmarking

1. Den kommunale kontoplan bruges forskelligt af kommunerne
 - Løsninger:
 - Kendskab til kontoplanen og kommunernes konteringspraksis
 - Analyser på overordnet niveau frem for underopdelinger
 - Validering af nøgletal i samarbejde med sammenligningskommuner
2. Udgifterne afspejler ikke kun serviceniveau og produktivitet, men i høj grad også rammevilkår
 - Løsninger:
 - Statistisk analyse på kommuneniveau (godt 😊)
 - Statistisk analyse på individniveau (bedre 😎)

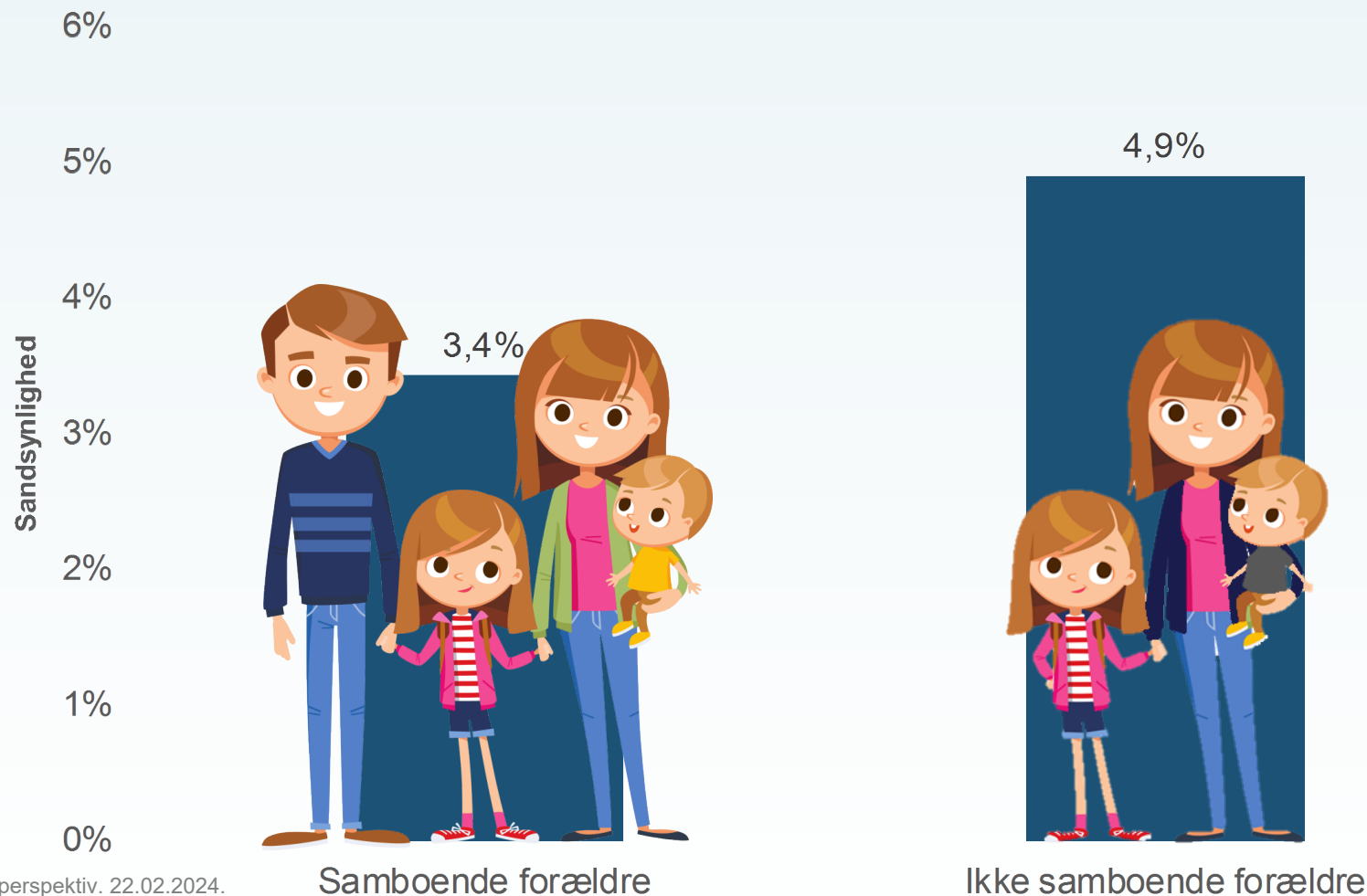
Kontrol for rammevilkår via analyse på kommuneniveau 🤗

- Analyser gennemføres på tilgængelige kommunefordelte data
 - Trin 1: Hvilke objektive forhold kan forklare udgiftsvariationen mellem kommunerne på det enkelte udgiftsområde?
 - Befolkningssammensætning, indbyggertal, geografi
 - Trin 2: Hvor store udgifter skulle man forvente ud fra rammevilkårene, hvis kommunen havde et gennemsnitligt udgiftsmæssigt serviceniveau ("udgiftsbehov")?
- ECO Nøgletal som eksempel
- Kun 98 analyseenheder
 - Begrænser hvor mange rammevilkår der kan inkluderes i analysen
 - Medfører en vis statistisk usikkerhed i opgørelsen af rammevilkårenes betydning
 - MEN: En veludført kontrol for rammevilkår fører stadig til en mere retvisende sammenligning end rå udgiftssammenligning!

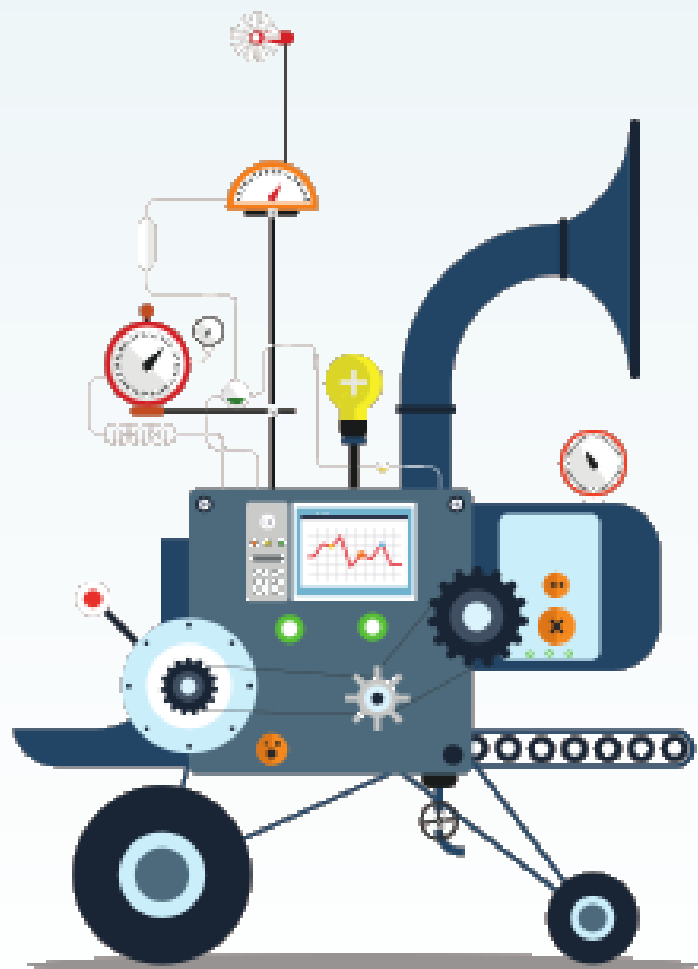
Kontrol for rammevilkår via analyse på individniveau 🤪

- Analyser gennemføres på Danmarks Statistiks forskermaskine
 - Trin 1: Hvilke individuelle baggrundsforhold kan forklare variationen i borgernes træk på kommunale serviceydelser?
 - Trin 2: Hvor mange ydelsesmodtagere skulle man forvente i hver kommune ud fra en landsgennemsnitlig visitationspraksis?
- Ofte 1 mio. analyseenheder eller flere
 - Muliggør inklusion af mange baggrundsforhold i analysen
 - Dvs. mere nuanceret korrektion for rammevilkår
 - Reducerer den statistiske usikkerhed i opgørelsen af baggrundsvilkårenes betydning
 - MEN: Kan kun gennemføres på områder, hvor der er valide registreringer af borgernes træk på kommunale serviceydelser
 - Specialundervisning, sociale foranstaltninger til børn og unge, tilbud til voksne med særlige behov, ældrepleje, forsørgelsesydelser på beskæftigelsesområdet

Eksempel: Samboende forældre og sandsynligheden for at modtage specialundervisning

Individuelle sandsynligheder for at modtage specialundervisning

%

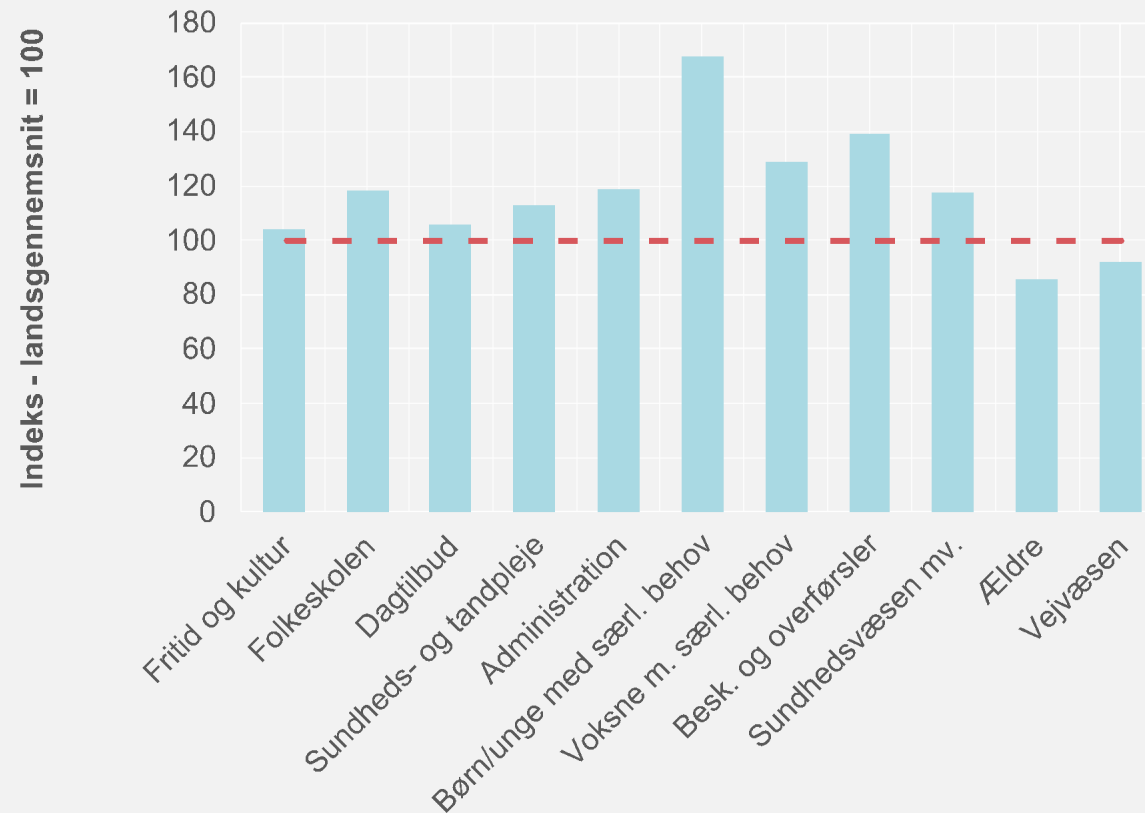
Odsherreds udgiftsmæssige serviceniveau ifølge ECO Nøgletal

ECO Nøgletal (benchmarking på kommunedata)

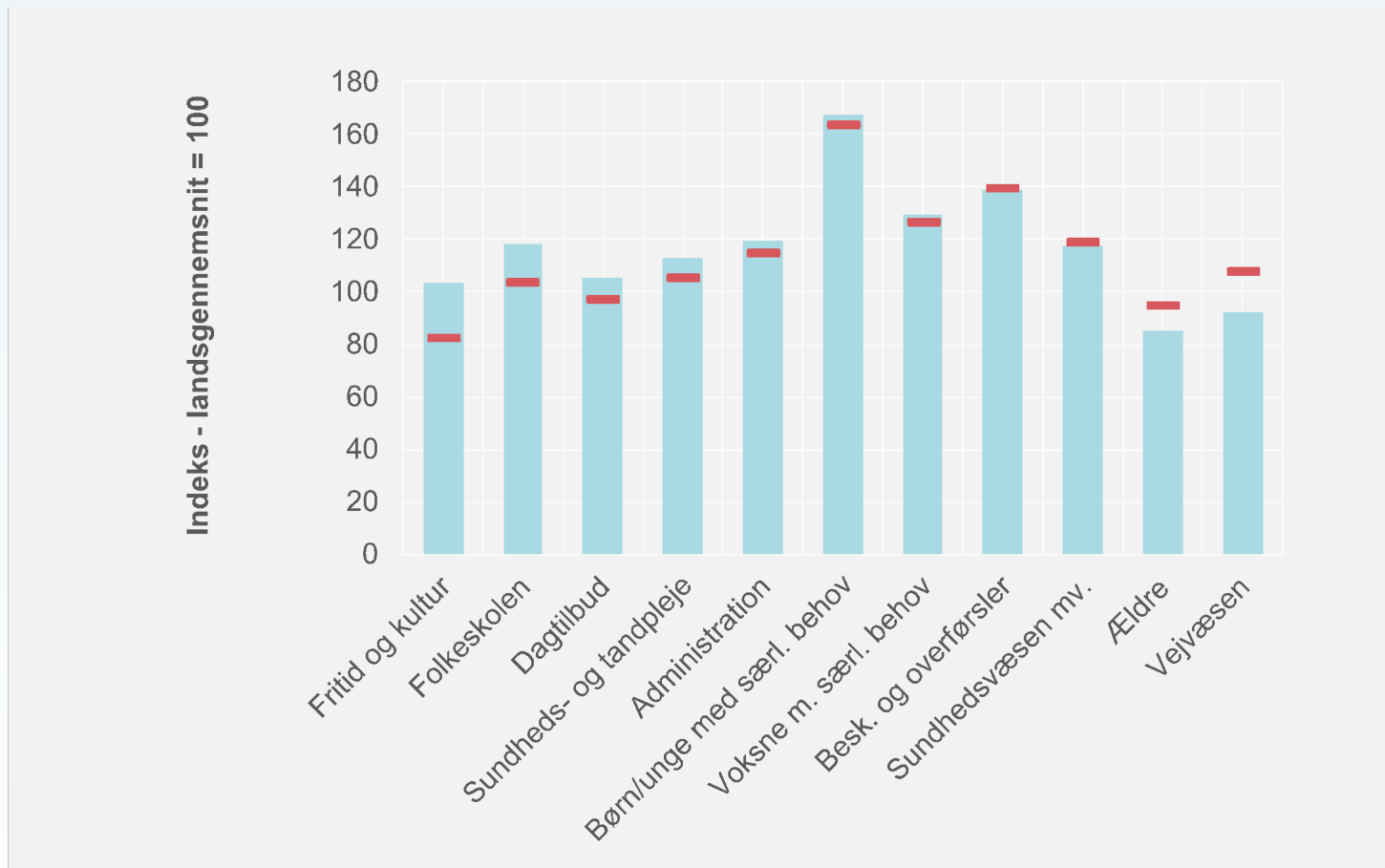
- Indeholder to typer udgiftsbenchmarking:
 1. Odsherreds faktiske udgifter i forhold til de forventede udgifter ud fra kommunens rammevilkår (udgiftsbehovet)
 2. Odsherreds faktiske udgifter i forhold til de faktiske udgifter i en gruppe af kommuner med sammenlignelige udgiftsbehov
- Fokus er i det følgende på type 1
 - Pga. tidshensyn
 - Og pga. forskellige udfordringer ved ECO's udvælgelse af sammenligningskommuner
- NB! ECOs beregninger af udgiftsbehov er baseret på statistiske analyser af regnskabsdata for 2019
 - Opdateres typisk hvert 3.-4. år

Odsherreds udgiftsniveau i regnskab 2022 på 11 områder ifølge ECO Nøgletal

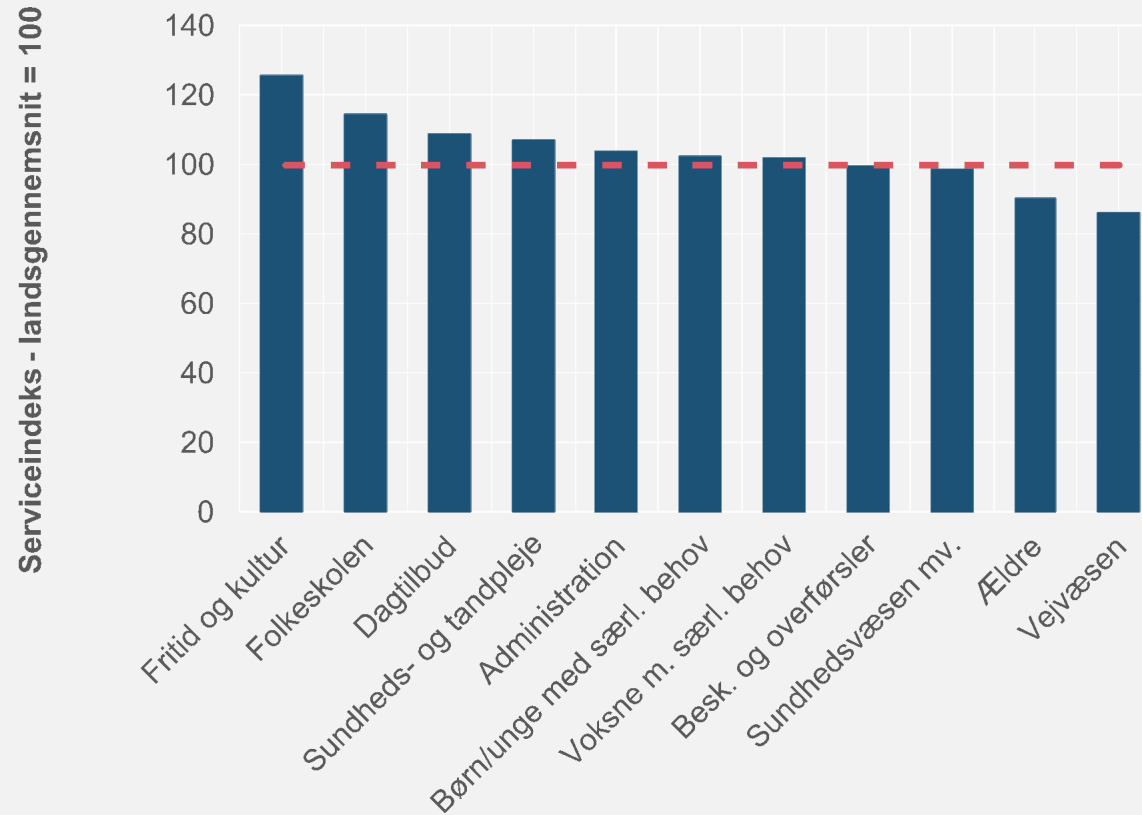
- Udgifterne er opgjort pr. borger i den aldersmæssige målgruppe
 - Men i første omgang uden kontrol for rammevilkår

Odsherreds udgiftsniveau og beregnede udgiftsbehov i regnskab 2022 ifølge ECO Nøgletal

- Både Udgifter og udgiftsbehov er opgjort pr. borger i den aldersmæssige målgruppe

Odsherreds udgiftsmæssige serviceniveau i regnskab 2022 ifølge ECO Nøgletal

- Syv områder over indeks 100
- Fire områder under indeks 100

Udgiftsmæssigt vs. indholdsmæssigt serviceniveau

- Et højt udgiftsmæssigt serviceniveau betyder ikke nødvendigvis, at borgerne også oplever et højt *indholdsmæssigt* serviceniveau.
 - Pengene kan fx bruges på indsatser uden virkning, eller produktionen af de kommunale indsatser og ydelser kan være præget af lav produktivitet
- Tilsvarende muligt at have et lavt udgiftsmæssigt serviceniveau og et højt indholdsmæssigt serviceniveau
 - Pga. effektive indsatser og høj produktivitet

**Relevante indsigter fra andre
kilder end ECO Nøgletal**

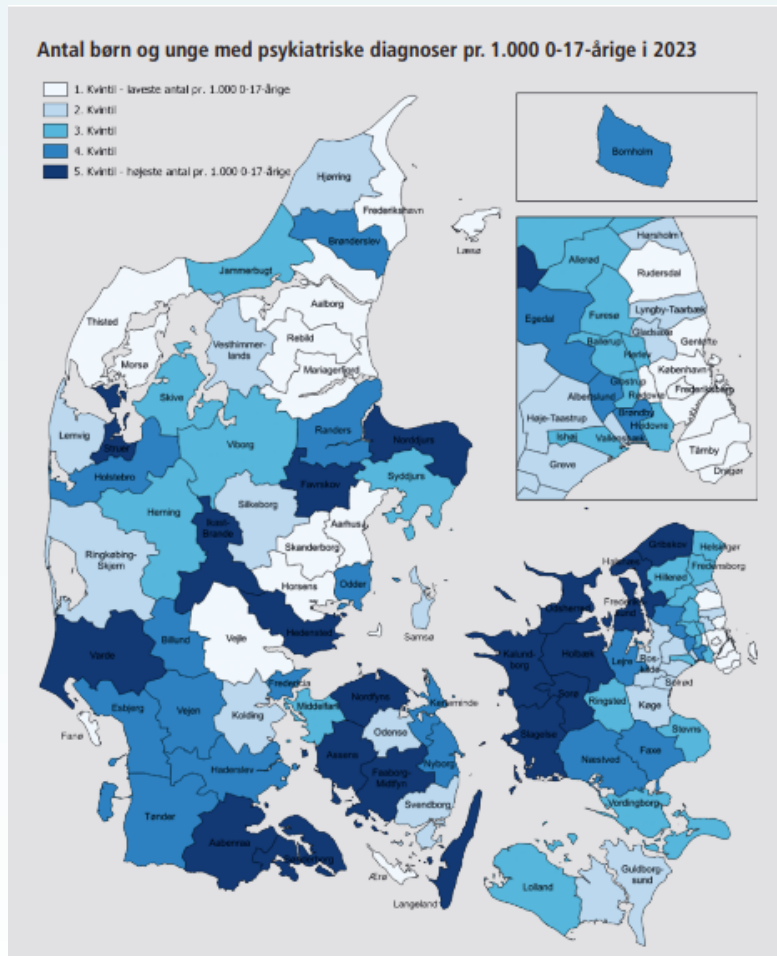
Benchmarking af andel elever i segregeret specialundervisning

- Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed, dec. 23
- Benchmarking på individdata (gennemsnit for tre seneste skoleår)

	Forventet visitation til specialundervisning	Faktisk visitation til specialundervisning
Odsherred	7,7 pct.	8,8 pct.
Landsplan	4,9 pct.	4,9 pct.

- Odsherred har stort specialundervisningsbehov
- Men den faktiske visitation er endnu højere end forventningen
- Mervisitationen vedrører særligt visitation til specialskoler
- Min vurdering af analysen:
 - Solid analyse, men inklusion af psykiatriske diagnoser fører formentlig til overvurdering af Odsherreds specialundervisningsbehov ift. landsplan
 - Den faktiske mervisitation er altså formentlig mere udtalt end, hvad analysen indikerer

Andel børn og unge med psykiatriske diagnoser

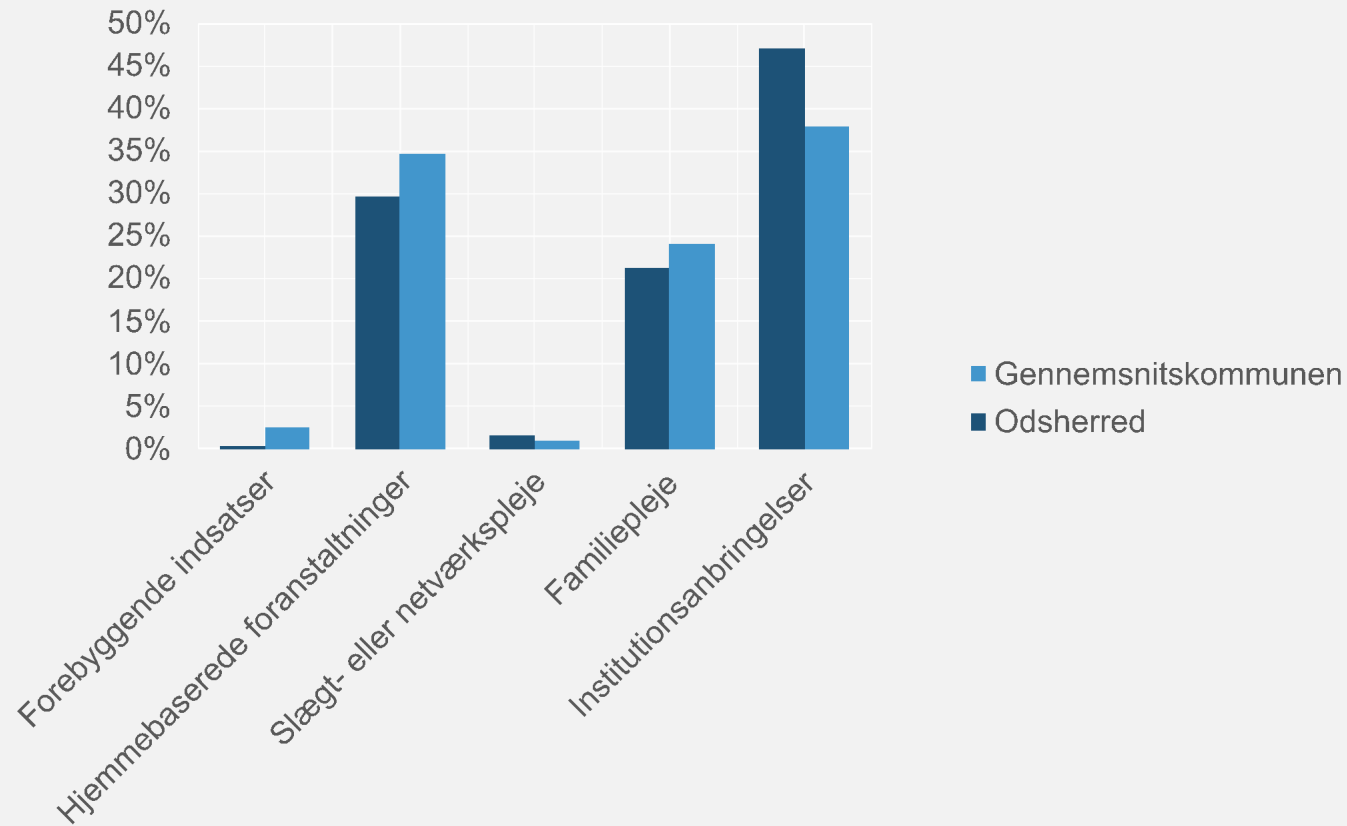

Benchmarkingenheden:

61,8 af Odsherreds elever med psykiatrisk diagnose modtager specialundervisning

Det tilsvarende tal på landsplan er 48,8 pct.

Odsherreds udgifter til børn og unge med særlige behov fordelt på indsatsstrappen

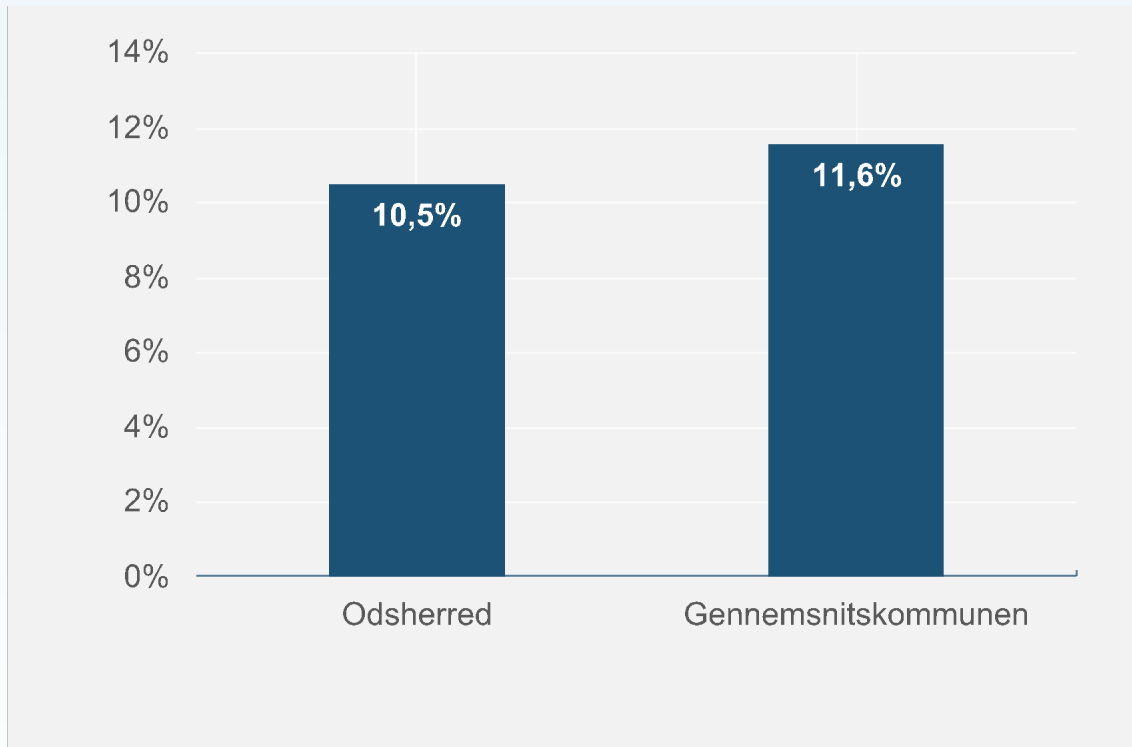

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik

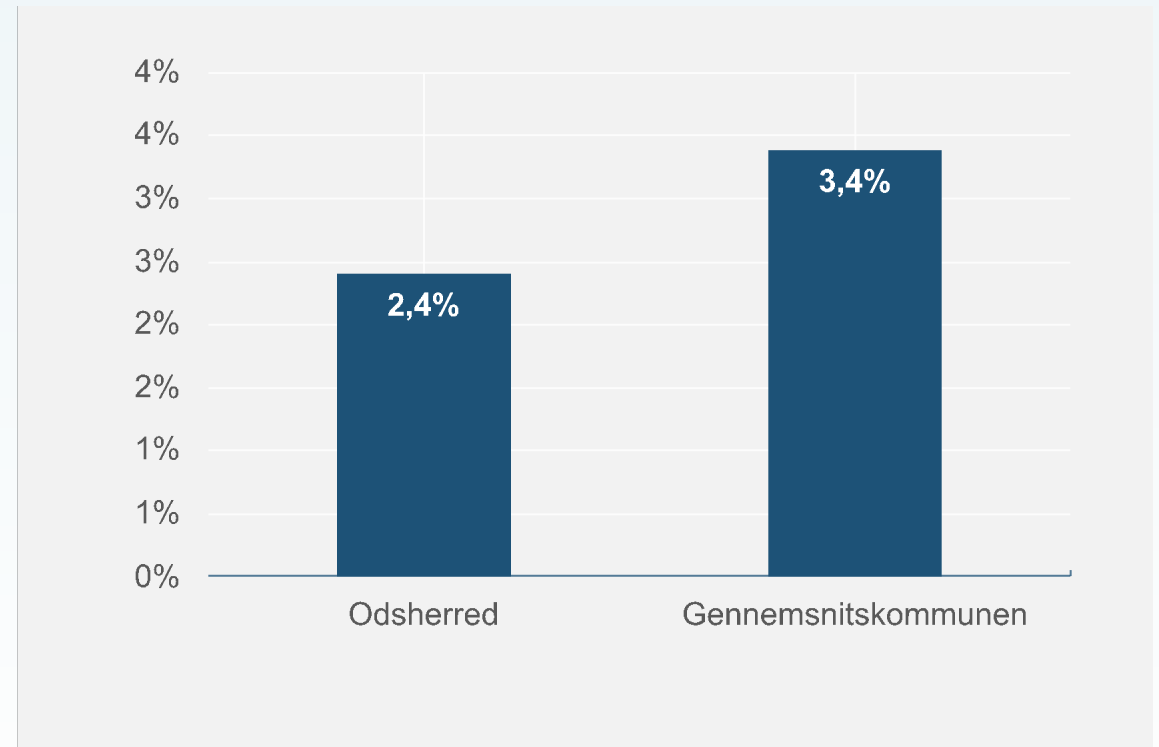
Odsherred Kommune i helikopterperspektiv. 22.02.2024.

Relativt få ældre i Odsherred modtager ældrepleje

Andel 67+ årige som modtager hjemmehjælp

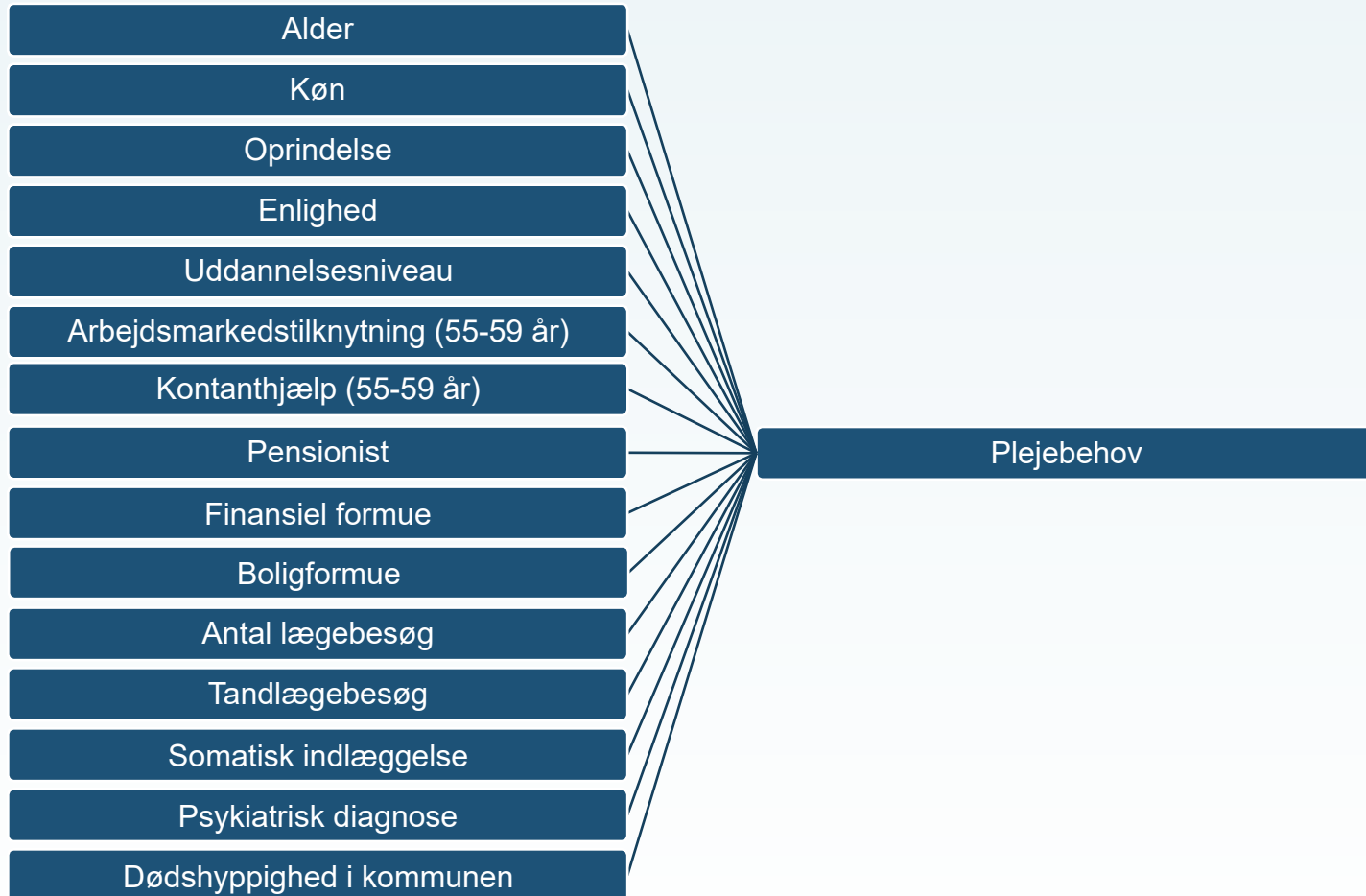

Andel 67+ årige som bor på plejehjem

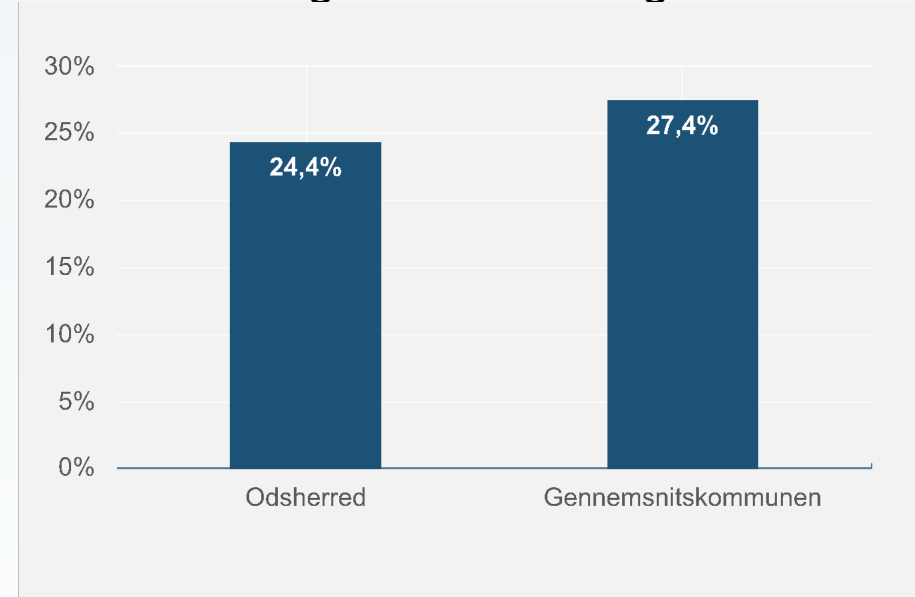

Kilde: Egen opgørelse på data fra Danmarks Statistik

Men er det færre, end man skulle forvente ud fra befolkningssammensætningen?

Andel 80+ årige af de 67+ årige

Benchmarking af udgifter til central og decentral administration

- Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed, juni 23
- Benchmarking på kommunedata for 2022
 - Den decentrale administration inkluderes via løn- og personaledata fra KRL

	Forventede udgifter pr. indbygger (udgiftsbehov)	Faktiske udgifter pr. indbygger
Odsherred	11.097	10.201
Landsplan	9.972	9.972

- Det administrative udgiftsbehov i Odsherred er ca. 5 pct. større end på landsplan
 - De faktiske administrationsudgifter er ca. 8 pct. *lavere* end det beregnede udgiftsbehov
- Min vurdering af analysen:
 - Solid skrivebordsanalyse
 - Men udgiftsvalidering kan flytte meget på administrationsområdet
 - I nogle tilfælde op til 10 pct. i sammenligningen mellem to kommuner

Benchmarking af kommunernes visitation til forsørgelsesydelse

- Beskæftigelsesministeriet (opdatering to gange årligt)
- Benchmarking på individdata med kontrol for det lokale arbejdsmarked

1/7-2022 – 30/6-2023	Kontanthjælp	Dagpenge	Sygedagpenge	I alt
Forventede fuldtidspersoner	710	250	600	1.560
Faktiske fuldtidspersoner	680	240	710	1.630

- Odsherred har samlet set 4,5 pct. flere borgere end forventet på kontanthjælp mv., dagpenge og sygedagpenge
 - Stor mervisitation på sygedagpengeområdet, nr. 97 ud af 98 kommuner
 - Mindrevisitation på kontanthjælps- og dagpengeområdet
- Min vurdering af analysen:
 - På mange måder en solid analyse
 - Men to væsentlige problemer:
 1. Brugen af faste arbejdsmarkedsområder gør, at fx København og Stevns Kommune sættes til at have lige gunstige lokale arbejdsmarkeder
 2. Isoleret fokus på kontanthjælp, dagpenge og sygedagpenge ignorerer de forbundne kar på området

En positiv og en negativ datahistorie om Odsherreds indholdsmæssige serviceniveau

Den positive: Benchmarking af folkeskolernes løfteevne

- Undervisningsministeriet (årlig opdatering)
- Benchmarking på individdata
 - Karaktergennemsnittet ved bundne prøver er lavere i Odsherred end på landsplan (6,9 vs. 7,3)
 - Men forskellen kan mere end forklares med kommunens elevsammensætning
 - Fire ud af fem folkeskoler har positiv løfteevne, mens én har neutral løfteevne
 - Blandt de fire privatskoler har én positiv løfteevne, én har neutral og to negativ løfteevne
- Min vurdering af analysen:
 - Solid analyse

Den negative: Benchmarking af unge uden uddannelse eller beskæftigelse

- Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed, jan. 23
- Benchmarking på individdata med kontrol for den lokale ledighed og afstand til nærmeste gymnasie/erhvervsskole

	Forventet andel uden uddannelse eller besk.	Faktisk andel uden uddannelse eller besk.
Odsherred	9,2 pct.	10,3 pct.
Landsplan	6,3 pct.	6,3 pct.

- Den faktiske andel unge uden uddannelse eller beskæftigelse var større end forventet ud fra rammevilkårene i 2021
- Det har den været i alle år i perioden 2018-2021 (andelen er dog faldet)
- Min vurdering af analysen:
 - Solid analyse